

# Ο εκσυγχρονισμός δεν δικαιώθηκε

**ΜΗΠΩΣ** Ξέρετε πώς ακριβώς ήταν εξ όψεως η μαντάμ Μποβαρύ; Ο Ρασκόλνικοφ; Η Φραγκογιαννού; Παρότι όλοι έχουμε σχηματίσει μια οπτική μορφή στη διάρκεια της πρώτης ανάγνωσης των κειμένων του Φλομπέρ, του Ντοστογιέφσκι, του Παπαδιαμάντη, είμαστε ανοιχτοί προς διάφορες εμφανισιακές προτάσεις ενσάρκωσης των πασίγνωστων αυτών πρώων. Όμως ο Ιππότης της Θλιμμένης Μορφής, ο Δον Κιχώτης του Θερβάντες, πλασμένος αρχικά από την ύλη του πεζού λόγου, καθιερώθηκε ως δογματική εικόνα. Σ' αυτό συνέβαλε η γλαφυρή περιγραφή του συγγραφέα, οι εικονογραφήσεις του μυθιστορήματος που σε γενικές γραμμές επαναλάμβαναν τις χαρακτηριστικές λεπτομέρειες, και οι κινηματογραφικές και θεατρικές αναπλάσεις που αναπαράγανε το ίδιο πρότυπο. Μπορεί τη μορφή αυτή να την είχε λειάνει και στερεοποιήσει ο χρόνος και η συνήθεια, αλλά αυτό δεν θα συνέβαινε αν αυτή δεν αποτελούσε την τελειότερη δυνατή σύνοψη του ιδεολογικού και αισθητικού περιεχομένου του πολυσέλιδου μυθιστορήματος του Θερβάντες.

Ίσως ο Σταύρος Τσακίρης έβλεπε ως πρώτο στόχο, κατά του οποίου έπρεπε να βάλει, το οπτικό στερεότυπο, ωσάν να ήλπιζε πως κερδίζοντας την πρώτη μάχη θα ακολουθούσαν γκερμίσματα άλλων στερεοτύπων. Ο επόμενος του στόχος ήταν η χρονική εποχή. Και ενώ ήμουν έτοιμη να εντοπίσω τους υπόλοιπους του στόχους-στερεότυπα, με τους οποίους μαχόταν ο υπογράφων τη διασκευή και σκηνοθέτης Σταύρος Τσακίρης, συνειδητοποίησα ότι δεν είδα άλλες μάχες στην παράστασή του, ούτε κερδισμένες, ούτε και χαμένες.

Τότε πρέπει να παρακολουθήσουμε τις εκβάσεις των μαχών ενάντια στους δύο στόχους που προαναφέραμε, της όψης του κεντρικού ήρωα και της εποχής. Να νικήσει κανείς κάτι, κατά την άποψή του πεπαλαιωμένο, μπορεί μόνο προτείνοντας κάτι εξίσου στέρεο, δηλαδή τεκμηριωμένο, συγκεκριμένο και ευανάγνωστο. Ο Νίκος Χαλαλάμπους, ο Δον Κιχώτε της παράστασης του Σταύρου Τσακίρη, προτείνει στους θεατές ... τη δική του εικόνα, γνώριμη, χωρίς το στοιχείο της μεταμόρφωσης. Η γνωστή ποιότητα της εκφοράς του λόγου και της γενικής σκηνικής παρουσίας του Νίκου Χαλαλάμπους δεν μπορούν να θεωρηθούν πρόταση για το συγκεκριμένο ρόλο. Ο σκηνοθέτης αποφάσισε να προσδιορίσει τον κεντρικό του ήρωα μέσω της χτυπητής διαφορετικότητάς του από τον γύρω κόσμο. Στην πρώτη πράξη αυτή η διαφορετική πραγματικότητα παίρνει τη μορφή σύγχρονου γραφείου κάποιας επιχείρησης, με τους ανθρώπους ως μέλη του τυποποιημένου έμφυκου εξοπλισμού (οπότε η μάχη με τη χρονική εποχή διεξάγεται ταυτόχρονα). Αυτή η μέθοδος του καθορισμού εξ αντιθέσεως χρησιμοποιείται από το σκηνοθέτη πολλές φορές και σε πολλά επίπεδα. Έτσι, αφαιρώντας την ηθική από το γύρω περιβάλλον, ο Τσακίρης θέλει να δείξει την ηθικότητα του Δον Κιχώτε, παρουσιάζοντας

τα γύρω του «σύγχρονα τέρατα» ως απάνθρωπα, κακά ιδιοτελή όντα, θεωρεί ότι έτσι κάνει τον κεντρικό του ήρωα ανθρώπινο, καλό, ανιδιοτελή. Μέσω της διαφορετικότητας από τους άλλους φτιάχτηκε και η Αλντόνθα/Ντουθινέα (Αννίτα Σαντοριναίου). Προσωπικά βρήκα τη μέθοδό του αναποτελεσματική. Δεν λειτούργησε και ο άλλος σκηνοθετικός τρόπος, της «ανοιχτής ανάγνωσης» του βιβλίου του Θερβάντες, η οποία αντικαθιστούσε σε πολλά σημεία τη δράση. Σε άλλα σημεία το άκουσμα και το θέαμα απλώς δεν συμβάδισαν, όπως συμβαίνει κάποτε στην τηλεόραση, όταν οι υπότιτλοι της μεταγλώττισης υστερούν ή προτρέχουν των σκηνών για τις οποίες γράφτηκαν.

Η δεύτερη πράξη κάπως έχασε την αισθητική της πρώτης και δανειστίστηκε τη δική της από τις ταινίες Αλμοδοβάρ, ιδιαίτερα στη σκηνή του πανδοχείου και σε όσο αφορά την ωραία αλλά δανεική (από την ίδια πηγή) μορφή της Μαριτόρνες (Έλενα Παπαδοπούλου). Θα αναφέρω και πάλι τις ταινίες του Αλμοδοβάρ σε σχέση με τα τόσο όμορφα τραγούδια που συνόδευαν την παράσταση (ευχαριστώ τον φίλο Α.Χ. ο οποίος με βοήθησε να θυμηθώ που τα είχα ακούσει).

Πιστεύω στην παράσταση υπήρχαν ενδιαφέροντα στοιχεία, όπως η δημιουργική λύση της μάχης με τους ανεμόμυλους, των ρόλο των οποίων έπαιξαν οι κρεμαστοί ανεμιστήρες. Οπτικά εντυπωσιακή ήταν η σκηνή με τη μητέρα του Δον Κι-

χώτε, με τη Νιόβη Χαλαλάμπους πολύ καλή σ' αυτό το ρόλο, αλλά και σ' εκείνο της Μουγγής. Ο Σάντισο Πάνθα, συνειδητά πιο ρεαλιστικός από τα άλλα πρόσωπα του έργου, ήταν μια πετυχημένη παρουσία του Γιώργου Μουαίμη. Τα σκηνικά του Γιάννη Μετζικώφ, τα βίντεο της Νάντιας Σκούρτη, οι φωτισμοί του Γιώργου Κουκουμά έκαναν το θέαμα ενδιαφέρον. Όμως το κύριο απόν στοιχείο ήταν η ενιαία οργανωτική σκηνοθετική ιδέα. Ο εκσυγχρονισμός παρουσιάστηκε, αλλά δε δικαιώθηκε. Ο Τζε Γκεβάρρα, ο Μαρξ, ο Μιχάλης Κατσαρός και ο J.D. Morisson που επιστρατεύτηκαν για το πρόγραμμα, δεν άφησαν τα ίχνη τους πάνω στην ίδια την παράσταση.

«Δον Κιχώτε» του Μιγκέλ Θερβάντες  
από την Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ.  
Μια παράσταση του Σ.Τσακίρη. Σκηνικά-Κοστούμια: Γιάννης Μετζικώφ  
Video Art: Νάντια Σκούρτη. Σχεδιασμός φωτισμών: Γιώργος Κουκουμάς  
Παίζουν: Νίκος Χαλαλάμπους, Γιώργος Μουαίμης, Αννίτα Σαντοριναίου, Νεοκλής Νεοκλέους, Έλενα Παπαδοπούλου, Ανδρέας Βασιλείου, Μιχάλης Μουστακάς, Έλενα Ευσταθίου, Νιόβη Χαλαλάμπους, Ερμίνια Κυριαζή, Άννα Παπαγεωργίου, Άλκης Χρίστου, Μανώλης Ανδρέου.

## Θέατρο

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ